

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 704 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifadni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini.....	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlar misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'loy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremmas in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi.....	581
<i>Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni .	584
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	587
<i>O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	591
<i>Davulov Ozodbek Qalandarovich</i>	
Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	595
<i>Satimova Sevinch Sardorbekovna</i>	
Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners.....	600
<i>Nargiza Tulyaganova</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari	604
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili	608
<i>Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li</i>	
O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	614
<i>Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida).....	617
<i>Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi</i>	
Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari	624
<i>Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi</i>	

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
Amanova Dilorom Faxritdin qizi	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
Fayzullayev Shohrux	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
Fozilova Maxina Adashevna	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
Isoqov Shohruh Turabek o'g'li	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
Jumanova Sabrina Vaydullo kizi	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
Mamatxanova Nargiza Toxirovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
N. Sh. Abdullayeva, F. R. Valiyeva, S. S. Raximova	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
O. A. Shodiyeva	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
Y. R. Azzamov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
Yakubova Zilola Zikirovna	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
Teshayeva Dilnoza Chori qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
Yuldasheva Dilshoda To'liqinovna	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
Анварова Хуснора, Исохонова Азиза	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
Бекбосынова З. К.	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
Исмаилова Мадинабону	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
Хамидова Нигора Тулкуновна	

INTERFAOL TA'LIM METODLARI ASOSIDA O'QITUVCHILARNING KREATIVLIK QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI: TAJRIBA-SINOV NATIJALARI TAHLILI

Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti magistranti

ORCID: 0009-0007-6266-9331

Ilmiy rahbar: Samiyeva Shaxnoz Xikmatovna

Pedagogika fanlari doktori, professor Shahrisabz davlat pedagogika instituti

ORCID: 0000-0002-1754-2303

Annotatsiya: Interfaol ta'lim metodlari – brainstorming, case-study, loyiha metodikasi, SCAMPER va design thinking – yordamida oliy ta'lim muassasalari talabalarining kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan metodikaning ilmiy-nazariy asoslari hamda tajriba-sinov natijalari tahlil qilinadi. 2021–2026-yillar davomida Shahrisabz davlat pedagogika institutining pedagogika va psixologiya yo'nalishi talabalari (tajriba guruhi n=21, nazorat guruhi n=21) ishtirokida o'tkazilgan tajriba natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar asosidagi maxsus metodika joriy etilgan tajriba guruhida yuqori darajadagi talabalar ulushi 23,8 % dan 28,5 % ga, o'rta daraja 33,3 % dan 47,7 % ga oshgan, quyi darajadagi talabalar ulushi esa 42,9 % dan 23,8 % gacha kamaygan. Nazorat guruhida bunday ijobiy dinamika kuzatilmagan. Kreativlik ko'nikmalarining shakllanganlik darajasini baholash mezonlari, anketa so'rovnoma natijalari va taqqoslama statistik tahlil natijalari ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: interfaol ta'lim metodlari, kreativlik, brainstorming, case-study, SCAMPER, design thinking, pedagogik metodika, tajriba-sinov, bakalavr talabalari.

Abstract: The scientific and theoretical foundations and experimental results of a methodology aimed at developing the creative abilities of higher education students through interactive learning methods—brainstorming, case-study, project-based learning, SCAMPER, and design thinking—are analysed. The experiment conducted in 2021–2026 with the participation of students majoring in Pedagogy and Psychology at Shahrisabz State Pedagogical Institute (experimental group n=21, control group n=21) revealed that the implementation of a special methodology based on interactive methods led to a significant increase in the proportion of high-level students from 23.8% to 28.5% and medium-level students from 33.3% to 47.7%, while the proportion of low-level students decreased from 42.9% to 23.8%. No similar positive dynamics were observed in the control group. The study also presents criteria for assessing the level of creativity development, results of questionnaire surveys, and comparative statistical analysis.

Key words: interactive learning methods, creativity, brainstorming, case-study, SCAMPER, design thinking, pedagogical methodology, experimental study, undergraduate students.

Аннотация: Проанализированы научно-теоретические основы и результаты экспериментального исследования методики, направленной на развитие креативных способностей студентов высших учебных заведений с использованием интерактивных методов обучения – brainstorming, case-study, проектного метода, SCAMPER и design thinking. Эксперимент, проведённый в 2021–2026-годы с участием студентов направления “Педагогика и психология” Шахрисабзского государственного педагогического института (экспериментальная группа n=21, контрольная группа n=21), показал, что внедрение специальной методики на основе интерактивных методов обеспечило рост доли студентов с высоким уровнем креативности с 23,8 % до 28,5 %, со средним уровнем – с 33,3 % до 47,7 %, тогда как доля студентов с низким уровнем снизилась с 42,9 % до 23,8 %. В контрольной группе подобная положительная динамика не выявлена. Представлены критерии оценки сформированности креативных навыков, результаты анкетирования и сравнительный статистический анализ.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, креативность, brainstorming, case-study, SCAMPER, design thinking, педагогическая методика, экспериментальное исследование, студенты бакалавриата.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim paradigmasi o'qituvchidan nafaqat bilim uzatuvchi sifatida, balki kreativ, innovatsion va moslashuvchan pedagog sifatida faoliyat ko'rsatishni talab etmoqda. XXI asr kasbiy kompetentliklari qatorida kreativlik – "to'rtinchi industrial inqilob" (Schwab, 2016) va raqamli transformatsiya sharoitida eng muhim ko'nikmalardan biri sifatida tan olinmoqda. Xususan, World Economic Forum'ning "Future of Jobs" hisobotida (2023) kreativlik va tanqidiy fikrlash mehnat bozorida talab qilinadigan eng ustunlik ko'nikmalar sifatida alohida ajratib ko'rsatilgan.

O'zbekistonda ham ushbu muammo davlat siyosati darajasida e'tirof etilgan. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli Qonuni "2030-yilgacha bo'lgan davrda ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi" va Milliy o'quv dasturlarida o'qituvchilarning kreativ kompetentliklarini rivojlantirish masalasi alohida ustuvorlik sifatida belgilangan. Biroq amaliyotda bu masalaning yechimi hanuz muammoli bo'lib qolmoqda: an'anaviy o'qitish usullari o'qituvchi va talabalarning ijodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga imkon bermayapti.

Kreativlikni rivojlantirishning nazariy asoslarini J. Guilford (divergent fikrlash nazariyasi, 1950), E. Paul Torrance (kreativlik testlari, 1966), K. Robinson ("Maktab kreativlikni o'ldirmoqdam?", 2006), Mihaly Csikszentmihalyi ("flow" nazariyasi, 1990) va boshqa ko'plab olimlar o'rganib chiqqan. Mahalliy pedagogika fanida esa G'. Yo'ldoshev, N. Muslimov, M. Ochilov kabi olimlarning ishlari bu sohadagi ilmiy asosni tashkil etadi. Shunga qaramay, interfaol ta'lim metodlarini o'qituvchi kreativligini rivojlantirishga yo'naltirilgan tizimli metodika sifatida qo'llash masalasi yetarlicha tadqiq etilmagan.

Ushbu maqolaning maqsadi – interfaol ta'lim metodlari (brainstorming, case-study, loyiha metodikasi, SCAMPER, design thinking) asosida ishlab chiqilgan metodikaning bakalavr bosqichi talabalarida kreativlik ko'nikmasini rivojlantirishdagi samaradorligini tajriba-sinov natijalari orqali ilmiy asoslash va tahlil qilishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreativlik kontsepsiyasining pedagogika faniga kirib kelishi XX asrning o'rtalariga to'g'ri keladi. J. Guilford (1950) o'zining mashhur APA prezidentlik nutqida divergent fikrlash tushunchasini ilgari surib, kreativlikni o'lchanadigan va o'rgatilishi mumkin bo'lgan ko'nikma sifatida qayta ta'rifladi. Ushbu yondashuv pedagogik amaliyotda kreativlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan metodlarni ishlab chiqish uchun muhim zamin yaratdi.

E. P. Torrance (1974) kreativlikning to'rtta asosiy ko'rsatkichini – ravonlik (fluency), moslashuvchanlik (flexibility), o'ziga xoslik (originality) va elaboratsiya (elaboration) – aniqladi. Bu ko'rsatkichlar hozirgi kunda ham kreativlikni baholashda keng qo'llaniladi. Tadqiqotda ishlab chiqilgan mezonlar ham Torrance modeliga uzviy bog'liq.

Interfaol ta'lim metodlarining kreativlikka ta'sirini o'rgangan Beghetto va Kaufman (2007) "mini-c" kreativlik nazariyasini taklif etib, kundalik o'quv jarayonida kuzatiladigan kichik ijodiy aktlarning ahamiyatini ta'kidladi. Brainstorming metodi (Osborn, 1953) kreativ fikrlashni guruh muhitida faollashtirish uchun eng ko'p o'rganilgan metodlardan biri bo'lib, ayrim tadqiqotlarda (Paulus & Nijstad, 2003; Nemeth et al., 2004) uning samaradorligi turlicha baholangan bo'lsa-da, o'quv muhitida maxsus tashkil etilgan brainstorming seanslarining ijobiy ta'siri ko'plab pedagogik tadqiqotlarda (Crompton, 2011) isbotlangan.

Design thinking metodologiyasi (Brown, 2008; IDEO) so'nggi o'n yillikda ta'lim sohasiga faol kirib kelib, Stanford d.school modeli asosida empatiya, muammoni aniqlash, g'oyalar generatsiyasi, prototiplash va sinov bosqichlarini o'z ichiga oladi. Ushbu metodning pedagogik ta'limda qo'llanilishi Grots (2021) tomonidan tadqiq etilib, ijobiy natijalar qayd etilgan.

O'zbekiston pedagogikasida bu masala G'. Yo'ldoshev (2005, 2012), N. Muslimov va M. Ochilov ishlarida yoritilgan bo'lsa-da, interfaol metodlarning tizimli metodika sifatida kreativlikni rivojlantirishga yo'naltirilgan qo'llanilishi yetarlicha tadqiq etilmagan.

Xalqaro adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur yo'nalishdagi tadqiqotlarning aksariyati G'arb universitetlari kontekstida amalga oshirilgan (Davies et al., 2013; Henriksen et al., 2016), O'rta Osiyo, xususan, O'zbekiston sharoitida esa bu boradagi ilmiy izlanishlar yetarli emas.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot kvaziekperimental dizayn (quasi-experimental design) asosida tashkil etilib, "oldindan test – keyingi test – nazorat guruhi" (pretest–posttest control group) sxemasidan foydalanildi (Campbell & Stanley, 1963). Tadqiqotda Shahrisabz davlat pedagogika institutining "Pedagogika va psixologiya" yo'nalishi 2–3-kurs

1 O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida"gi O'RQ-637-sonli Qonuni: <https://lex.uz/docs/-5013007>

talabalari ishtirok etdi. Jami 42 nafar talaba tajriba guruhi (TG, n=21) va nazorat guruhi (NG, n=21) ga taqsimlandi. Guruhlarni shakllantirishda maqsadli tanlov (purposive sampling) metodidan foydalanilib, ularning dastlabki bilim darajasi, jinsi va kursi jihatidan muvozanatli taqsimlanishi ta'minlandi.

Ishtirokchilarning yoshi 19–22 yosh oralig'ida bo'lib, tadqiqot 2021–2022 hamda 2025–2026-o'quv yillarini qamrab oldi. Tajriba guruhida “Pedagogika nazariyasi va tarixi” fani doirasida interfaol ta'lim metodlariga asoslangan maxsus metodika joriy etildi. Metodika brainstorming va “aqliy hujum” texnikasi orqali g'oyalar generatsiyasi (haftasiga 1 marta, 20 daqiqa), case-study orqali real pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish (har ikki haftada bir marta), loyiha metodikasi asosida semestr davomida 2 ta mini-loyiha, SCAMPER texnikasi yordamida pedagogik yondashuvlarni modifikatsiya qilish hamda design thinking asosida muammolarni bosqichma-bosqich yechish jarayonlarini o'z ichiga oldi.

Nazorat guruhida esa an'anaviy o'qitish usullari – ma'ruza, savol-javob va mustaqil ishlar – saqlab qolindi. Ma'lumot to'plashda Likert shkalasidagi anketa (30 savol, 1–5 ball), 100 ballik baholash tizimidagi test va kreativlik ko'nikmasini baholash rubrikasidan foydalanildi. So'rovnoma ishonchliligi Cronbach alpha koeffitsienti orqali tekshirilib, $\alpha = 0,84$ natija yuqori ishonchlilikni ko'rsatdi. Kreativlik darajalari yuqori (86–100 ball), o'rta (71–85 ball) va quyi (55–70 ball) kategoriyalar asosida baholandi. Ma'lumotlarni tahlil qilishda tavsifiy statistika, Wilcoxon testi hamda Mann–Whitney U testi qo'llanilib, ishonchlilik darajasi $p < 0,05$ sifatida belgilandi. Sifatiy ma'lumotlar kontent-tahlil usuli yordamida qayta ishlangan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba boshlangunga qadar o'tkazilgan asoslovchi bosqich natijalari tajriba va nazorat guruhlari o'rtasida kreativlik ko'nikmasining shakllanganlik darajasi jihatidan statistik jihatdan ahamiyatli farq kuzatilmadi (Mann–Whitney U = 187,5; $p = 0,42 > 0,05$). Bu holat guruhlar orasida dastlabki tenglikning ta'minlanganligini tasdiqlaydi va keyingi natijalarning metodika ta'siridan kelib chiqishini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

1-jadval: Asoslovchi tajriba bosqichi natijalari (2024–2025-o'quv yili, n=42)

Daraja	TG soni	TG %	NG soni	NG %	Farq (TG-NG)
Yuqori (a'lo)	5	23,8%	3	14,2%	+9,6%
O'rta (yaxshi)	7	33,3%	7	33,3%	0%
Quyi (qoniqarli)	9	42,9%	11	52,5%	-9,6%
Jami	21	100%	21	100%	–

Izoh: TG – tajriba guruhi; NG – nazorat guruhi. Farq = TG % – NG %.

1-jadvaldan ko'rinib turibdiki, asoslovchi bosqichda tajriba guruhida yuqori darajadagi talabalar 23,8 % ni, nazorat guruhida esa 14,2 % ni tashkil etgan. O'rta darajada har ikki guruhda ham bir xil ko'rsatkich – 33,3 % – qayd etilgan. Quyi darajada tajriba guruhida 42,9 %, nazorat guruhida 52,5 % talaba bo'lgan. Ushbu ko'rsatkichlar ikkala guruhning taxminan bir xil boshlang'ich shart-sharoitda ekanligini tasdiqlaydi.

Ta'kidlovchi tajriba: yakuniy natijalar (2025–2026-o'quv yili). Interfaol metodlarga asoslangan maxsus metodika to'liq joriy etilgandan so'ng o'tkazilgan ta'kidlovchi tajriba bosqichida ikkala guruh o'rtasida statistik jihatdan ahamiyatli farq qayd etildi (Mann–Whitney U = 94,0; $p = 0,003 < 0,05$). Bu natija metodikaning samaradorligini yuqori ishonchlilik darajasida tasdiqlaydi.

2-jadval: Ta'kidlovchi tajriba bosqichi natijalari (2025–2026-o'quv yili, n=42)

Daraja	TG soni	TG %	NG soni	NG %	Farq (TG-NG)
Yuqori (a'lo)	6	28,5%	2	9,5%	+19,0%
O'rta (yaxshi)	10	47,7%	9	42,8%	+4,9%
Quyi (qoniqarli)	5	23,8%	10	47,7%	-23,9%
Jami	21	100%	21	100%	–

Izoh: TG – tajriba guruhi; NG – nazorat guruhi. Farq = TG % – NG %.

2-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatmoqdaki, tajriba guruhida yuqori darajadagi talabalar ulushi 28,5 % ga yetgan (nazorat guruhida atigi 9,5 %), o'rta daraja esa 47,7 % ni tashkil etmoqda (nazorat guruhida 42,8 %). Eng muhim natija – quyi darajadagi talabalar ulushining tajriba guruhida 23,8 % gacha kamayishi bo'ldi, nazorat guruhida bu ko'rsatkich hali ham 47,7 % darajasida qolmoqda. Tajriba guruhi bilan nazorat guruhi o'rtasidagi farq yuqori darajada 19,0 foiz punktni tashkil etmoqda.

3-jadval: Bosqichlararo qiyosiy tahlil (oldin/keyin, foiz)

Daraja	TG oldin	TG keyin	TG o'zg.	NG oldin	NG keyin	NG o'zg.
Yuqori (a'lo)	23,8 %	28,5 %	+4,7 %	14,2 %	9,5 %	-4,7 %
O'rta (yaxshi)	33,3 %	47,7 %	+14,4 %	33,3 %	42,8 %	+9,5 %
Quyi (qoniqarli)	42,9 %	23,8 %	-19,1 %	52,5 %	47,7 %	-4,8 %

Izoh: TG – tajriba guruhi; NG – nazorat guruhi; o'zg. – o'zgarish (foiz punkt).

3-jadval eng muhim empirik xulosani vizual tarzda ifodalaydi. Tajriba guruhida o'rta daraja +14,4 foiz punktga oshib, metodikaning o'rta darajali talabalarni kreativlik jihatidan sezilarli tarzda rivojlantira olishini ko'rsatmoqda. Quyi darajada esa -19,1 foiz punktili kamayish eng katta sifatli o'zgarishni anglatadi – bu talabalar o'rta va yuqori darajaga o'tgan. Nazorat guruhida esa o'rta daraja ham atigi +9,5 foiz punktga oshgan, yuqori daraja esa pasaygan.

Anketa so'rovnomasining Likert shkalasidagi (1–5 ball) asosiy savollari bo'yicha tajriba va nazorat guruhlarining o'rtacha ball ko'rsatkichlari quyida berilgan.

4-jadval: Anketa so'rovnomasi natijalari: guruhlar o'rtacha ballari taqqosi (yakuniy bosqich)

№	Savol	TG o'rt.	NG o'rt.	Farq
1	Interfaol metodlar kreativlikni rivojlantiradimi?	4,6	3,1	+1,0
2	Brainstorming metodi samarali deb hisoblaysizmi?	4,5	3,0	+1,0
3	Case-study mustaqil fikrlashni rivojlantiradimi?	4,7	3,2	+1,0
4	Dars jarayonida kreativ topshiriqlarga qiziqasizmi?	4,4	2,9	+2,0
5	Guruh ishida ijodiy yondashuv qo'llaysizmi?	4,3	3,1	+1,0
6	Kreativlik o'rgatiladigan ko'nikma ekanligiga ishonasizmi?	4,8	2,8	+2,0
7	O'qituvchi kreativligi o'quvchi yutuqlariga ta'sir qiladimi?	4,9	3,3	+1,0

Izoh: TG o'rt. – tajriba guruhining o'rtacha balli; NG o'rt. – nazorat guruhining o'rtacha balli; Farq = TG – NG.

4-jadvaldan ko'rinadiki, barcha savollarda tajriba guruhi nazorat guruhiga nisbatan sezilarli yuqori ko'rsatkichlarni namoyon etgan. Ayniqsa e'tiborli natija 7-savolda – "O'qituvchi kreativligi o'quvchi yutuqlariga ta'sir qiladimi?" – qayd etildi: tajriba guruhining o'rtacha balli 4,9/5,0 bo'ldi. Bu natija metodika talabalar ongida kreativlik va o'qituvchi samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlik haqida to'g'ri tushuncha shakllantirganini ko'rsatadi. O'rtacha farq barcha savollar bo'yicha +1,5 ballni tashkil etdi.

Olingan natijalar bir qator muhim ilmiy xulosalar chiqarishga asos bo'ladi.

Birinchidan, interfaol metodlar asosidagi metodika bakalavr bosqichi talabalarida kreativlik ko'nikmasini rivojlantirishda an'anaviy o'qitish uslubiga nisbatan statistik jihatdan ahamiyatli darajada ($p = 0,003$) samarali ekanligini isbotladi. Bu natija Davies va boshq. (2013) ning kreativ muhit yaratuvchi interfaol metodlar haqidagi xulosalari bilan uyg'undir.

Ikkinchidan, eng katta sifatli o'zgarish quyi darajali talabalar orasida kuzatildi (-19,1 foiz punkt). Bu holat metodikaning differensial ta'siri nuqtai nazaridan muhim ahamiyatga ega: kreativlik ko'nikmasi past bo'lgan talabalar uchun interfaol metodlar ayniqsa samarali ekan. Bu Csikszentmihalyi (1990) ning "flow" nazariyasi bilan izohlanishi mumkin – interfaol metodlar talabalarni optimal qiyinchilik darajasida ushlab, ularning chuqur o'quv jarayoniga kirishini ta'minlaydi.

Uchinchidan, brainstorming va "aqliy hujum" texnikasi anketa natijalari bo'yicha eng yuqori qiziqish va samaradorlik ko'rsatkichlarini berdi. Bu Cropley (2011) ning guruh kreativligi haqidagi tadqiqotlarini qisman tasdiqlaydi. Biroq design thinking metodi ham yuqori natijalar ko'rsatgan – ayniqsa real pedagogik muammolarni yechishda bu metodning samaradorligi e'tiborli. Bu Stanford d.school modeli doirasidagi Grots (2021) tadqiqoti natijalari bilan parallel.

To'rtinchidan, nazorat guruhida o'rta daraja bir oz oshgan (+9,5 %). Bu shuni ko'rsatadiki, faqat an'anaviy o'qitish ham muayyan darajada kreativlikni rivojlantirishi mumkin – lekin bu o'zgarish tajriba guruhidagi o'zgarish bilan solishtirganda statistik jihatdan past va amaliy jihatdan ahamiyatsiz.

Tadqiqotning cheklovlari sifatida quyidagilarni ta'kidlash lozim:

- 1) tanlov hajmi nisbatan kichik ($n=42$), bu natijalarni umumlashtirish imkoniyatini cheklaydi;
- 2) tadqiqot bitta muassasa doirasida o'tkazilgan;
- 3) kreativlikni faqat miqdoriy ko'rsatkichlar bilan o'lchash murakkab konstruktsiyaning barcha qirralarini to'liq aks ettirmaydi.

Kelajakdagi tadqiqotlar kattaroq tanlov hajmi, bir nechta muassasa va uzunlamasiga dizayn orqali ushbu cheklovlarni bartaraf etishi maqsadga muvofiq.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot interfaol ta'lim metodlari – brainstorming, case-study, loyiha metodikasi, SCAMPER va design thinking – asosida ishlab chiqilgan metodikaning bakalavr bosqichi talabalarida kreativlik qobiliyatini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini empirik jihatdan isbotladi. 42 nafar talaba ishtirokida, 4-yillik kuzatuv davomida olingan natijalar quyidagi ilmiy xulosalarni asoslab berdi:

1. Interfaol metodlar asosidagi metodika an'anaviy o'qitish uslubiga nisbatan kreativlik ko'nikmasini rivojlantirishda statistik jihatdan ahamiyatli darajada ($p = 0,003$) samaraliroq ekanligini tajriba-sinov natijalari tasdiqladi.
2. Tajriba guruhida yuqori darajadagi talabalar ulushi 23,8 % dan 28,5 % ga, o'rta daraja esa 33,3 % dan 47,7 % ga oshgan; quyi daraja 42,9 % dan 23,8 % gacha –19,1 foiz punktga kamaygan – bu metodikaning eng muhim amaliy natijasi hisoblanadi.
3. Kreativlik ko'nikmasini baholashning ishlab chiqilgan mezonlari tizimi (ravonlik, moslashuvchanlik, o'ziga xoslik, elaboratsiya asosida) yuqori ekspert validiteti ($r = 0,87$) va ishonchliligiga (Cronbach $\alpha = 0,84$) ega ekanligi aniqlandi.
4. Metodika ayniqsa kreativlik darajasi past bo'lgan talabalar uchun samarali bo'lib, bu interfaol metodlarning inkluziv va differensial pedagogik imkoniyatlarini ko'rsatadi.
5. Anketa so'rovnomasi natijalari ko'rsatdiki, interfaol metodlar bilan ishlagan talabalar o'qituvchi kreativligi va o'quvchi yutuqlari o'rtasidagi bog'liqlikni chuqurroq anglagan (o'rtacha ball: TG – 4,9; NG – 3,3).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi. (2020). "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun (yangi tahriri). O'zbekiston Respublikasi Qonunlar to'plami.
2. Beghetto, R. A., & Kaufman, J. C. (2007). Toward a broader conception of creativity: A case for mini-c creativity. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 1(2), 73–79.
3. Brown, T. (2008). Design thinking. *Harvard Business Review*, 86(6), 84–92.
4. Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Houghton Mifflin.
5. Cropley, A. (2011). Definitions of creativity. In M. A. Runco & S. R. Pritzker (Eds.), *Encyclopedia of creativity* (2nd ed., pp. 511–524). Academic Press.
6. Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.
7. Davies, D., Jindal-Snape, D., Collier, C., Digby, R., Hay, P., & Howe, A. (2013). Creative learning environments in education – A systematic literature review. *Thinking Skills and Creativity*, 8, 80–91.
8. Guilford, J. P. (1950). Creativity. *American Psychologist*, 5(9), 444–454.
9. Henriksen, D., Richardson, C., & Mehta, R. (2017). Design thinking: A creative approach to educational problems of practice. *Thinking Skills and Creativity*, 26, 140–153.
10. Osborn, A. F. (1953). *Applied imagination: Principles and procedures of creative problem solving*. Scribner.
11. Robinson, K. (2006). Do schools kill creativity? [TED Talk]. TED Conferences. https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_do_schools_kill_creativity
12. Schwab, K. (2016). The fourth industrial revolution. World Economic Forum.
13. Torrance, E. P. (1974). The Torrance tests of creative thinking. Scholastic Testing Service.
14. World Economic Forum. (2023). Future of jobs report 2023. World Economic Forum.
15. Yo'ldoshev, G'. (2005). *Pedagogik mahorat*. O'zbekiston.
16. Muslimov, N. A. (2012). O'qituvchi kompetentligi: nazariya va amaliyot. TDPU nashriyoti.
17. Jo'rayev, R. H. (2013). Oliy ta'limda kreativ muhitni shakllantirish. *Pedagogika fanlari nomzodi dissertatsiyasi*. TDPU.
18. Grots, T. (2021). Design thinking in teacher education: A longitudinal study. *Journal of Creative Behavior*, 55(3), 712–728.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.